

6. [ძეგლის შერჩა რუს-ურანის პრეპისა]

[1103 წ.]

[238] ძეგლის შერჩა წმიდისა და ღმრთივ შეკრებულისა კრებასა, რომელი შემოკრბა ბრძანებითა კეთილად მსახურისა და ღმრთივ-დაცულისა მეფისა ჩუენისა დავით აფხაზთა და ქართველთა¹ რანთა და კახთა მეფისასა, პირთათვე რომელი ქუემ მოქსენებულ არიან*.

[შვებალი]

ყოვლისავე ხილულისა და უხილავისა სოფლისა და ყოველთავე საცნაურთა და გრძნობადითა ბუნებათა არაარსისაგან არსებად მომყვანებელმან ლექტომან უხილავთა მათ და ზესთა სოფლისათა ძალთა ბუნებად უკუდავებითა და უხრწნელებითა შეამყო; ხოლო ქუენახსა ამის სოფლისაგანნი ყოველნი ქმნისა და ხრწნილებისა შორის განაწესნა.

ამისსა შემდგომად მოიგონა ახალი რამე და უცხოო დაბადებული, რომელსა თვით მის თავადისაცა დამბადებელისა, და სიტყვერისა და პირუტყვისა და ყოვლისავე აგებულისა ბუნებისა ზიარებად თავსა შორის თვისსა მოაქუნდეს. და მის მიერ, ვითარცა საზოგადოება საკრელისა მიერ, შეერთებად ღმრთისა შემოკრებებოდინ ყოველნი დაბადებულნი; და თანად ხუთნივე სახენი ყოველთა არსთა განყოფილებისანი დაიქსნებოდინ; რომელი ვითარცა მეორე რამე სოფელი მცირე დიდსა შინა, ინუ დიდი მცირესა შინა, დაადგია ქუეყანასა ზედა, ღმრთივ შეუნიერი² იგი და დიდებული სამოთხე დაასხა აღმოსავალსა ედემისასა.

გარნა ვინავთგან მან ნიეთად თვითმფლობელისა მიცემული მის-და სჯული წინაუკუმოდ სამრთოოსა ნებისა იქუმია, და შურითა

¹ კართველთა AB. ² + რა 2. B.

* სათაური ხელნაწერში სინგურითა დაწერილი.

უშმაკისამთა და განმცდელობითა დედაქაცისამთა ცოომილი ქელი-სა მისგან ცხორებისა და სამოთხისა და ღმრთისა სიბოროტისათვე-ექსორია იქმნა და სიკუღილითა და ხრწნილებითა დასჭილი, ბევრე-ულთა ვნებათა და ძრრთა მიერ უფლებულ იქმნა.

რამეთუ პირველად სისტემა მიერ ძმისათა მეწამულ ყოველ-მან ქელთამან კაინ კუალად მეორისა ღმრთისა მიერისა წყევისა თა-ნამდებ ყო ქუეყანად.

მერმე სიბოროტემან გმირთამან შენანებად არწმუნა დამბა-[V]დებელსა უცხომასა მის ცხოველისა კაცისა ესოდენ! საკვირვე-ლებით დაბადებისად; და წყლითა რღუნისამთა აღწოცად ყოვლისა აღმდგომისაც პირისაგან მიწისა.

ამისსა შემდგომად, სილალითმან წელყოფამან გოდლის მაშენე-ბელთამან, შერევნითა ენათამთა და მიმოდაყოფითა ნათესავთამთა², მეოთხედ დასაჯა ნათესავი კაცთა.

ხოლო გამოიჩინებამან კერპოვ სიბოროგოლისმან და ნაცვალა-დამბადებელისა მსახურებამან დაბადებულისამან სრულიად განა-შორი და უცხო ყო კაცი შემოქმედისა ღმრთისაგან.

მერმე ღალადებამან სოდომელთა სიბილწით სლვისამან წუწუ-ზასა³ თანა აღრეულითა ცეცხლითა მოწუვად აიძულან სოფლებინ ხუთქალაქისად.

კუალად გულფიცხელობასა ფარაონისასა და უსახურებასა მეგ-პტელთასა უცხოთა მძლავრებათათვს უცხოო მიეგო მისაგებელი, და გუამთა მათთა — უცხოდ დამმარცხელი⁴ საფლავები.

ამისსა შემდგომად დიღი მ ო ს ე, შეული, მღდელობად, მსახ-ერპლნი, სალხინებელნი თითო სახენი, მსაჯულნი, მეფობად, წინა-წარმეტყუელებად, ყოფადთა წინახსწარი ცნობად, სახის შეცვალე-ბითინი ღმრთის გამოცხადებანი.

მერმეცა კუალად კერპომსახურებად, თვით მის მოსეს მიერ უგვპტით გამოყვანებულისა და სჯულდებულისა, და ესოდენთა პა-ტივთა ღირს-ქმულისა, და პირმშოდ ძედ აღსარებულისა ერისად.

ამისსა შემდგომად კუალად მძლავრებად, კუალად ტყუეობად მრავალგზის მრავალთა ნათესავთა, და უკუანასენელ ბაბილონელ-თა მიერი, რომელთა მეფისა ღმრთის წინა-აღმდგომსა მოგონებასა საქმით ამხილეს სამთა მათ ჭაბუქთა ისრაიტელთა, რაეამს საკრველ-თა⁵ რკინისათა განმლეველმან საკუმილმან შეუხებელად დაიცვნა

¹ ესოდენ]— B. ² ნათესავთა A. ³ კერპოვთა A. ⁴ წუწუზნბასა A. ⁵ აძე-ლა A. ⁶ სოფები B. ⁷ დამარხველი A. ⁸ საკვრველითა A.

მათნი ადვილად განსალევნელნი თმანი და შესამოსელნი, მერმეცა
კუალად ქალაქი და ტაძარი, კუალად სჯული და მღდელობა.

და რაოდენი რაა იყვნეს სჯულისანი; და საკვრველისა მის სჯუ-
ლიერისა მსახურებისანი, გარნა ვერცა ერთი რაც პირველ ოქუმულ-
თა ამათგანი შემძლებელ ოქმა კურნებად ბუნებისა, გინა[239]თუ
მტანჯველობითა და საშინელებათა, ანუ კველის-მოქმედებითთა სიტ-
ქბოებათაგანი, რომელთა თანა სჯულიცა უქმ იყვნეს, ბუნებითსა
ვიტყვ და დაწერილსა, და უძლიერესი საქმარ იყო წამალი სალმო-
ბათათვს უბოროტესთა.

ამისთვის, თვით გუამოვანი იგი სიბრძნე და ძალი და თანა-არსი
ღმრთისა მამისა სიტყუად, რომელი დასაბამად იყო, და ღმრთისა თა-
ნა იყო, და მარადის იყო, მოვიდა ხატისა თვისისა და უხრწელთა
მათგან და ყოვლად უბიშოთა სისხლთა ჭეშმარიტებით, და საკუთ-
რად ღმრთის-მშობელისა მარადის ქალწულისათა ქორცი შეიმოსნა
ქორცითათვს, და სულსა გონიერსა და სიტყვერსა შეეზავო, სულისა-
თვს ჩემისა მსგავსითა მსგავსსა განწმედად, რამეთუ მიუღებელი¹
უკურნებელცა არს. და თვისისა ქმნულისა წილ თვით მიითუალა
ბრძოლად.

და ესრეთ, ყოველივე ქორცთა მიერი განგებულება, ჭუარისა.
თანა ვნებათა, საფლავსა და ღმრთივ-შუენიერსა აღდგომასა, სრულ
ყო რაც, ქუეყანასა ზედა დიდებით აღმავალმან ზეცად, წარავლინნა
ათორმეტნი მოწაფენი თვისნი, რომელთაცა მოციქულად უწოდა, რა-
თა ღმრთის მეცნიერებისა ნათლითა; ყოვლით კერძო სოფლისათ
განქადონ ბნელი უღმრთოებისად, და, სახელისა მიმართ წმიდისა სა-
მებისა ნათლის-ცემითა, ასწაონ თაყუანისცემად თანა-არსისა ერთ-
ღმრთეებისად, და, დამარხვითა საცხორებელთა მცნებათათა, კუა-
ლად აგნენ კაცნი პირველსავე ნეტარებითსა დიდებასა.

ესენი, ვითარცა შარავანდელნი მზისა მის სიმართლისანი, გან-
ფინნეს რაც კიდეთა ქუეყანისათა, ყოველი ნივთი კერპბორგნეული-
სა უღმრთოებისად მახვლითა სულისათა მოჭრეს და ცეცხლითა
სარწმუნოებისათა მოწუს; და ერქუნითა ჭუარისათა მოიორნატ-
ნეს გულნი შემწყნარებელთა კაცთანი.

და დასთესეს მათ შორის თესლი კეთილად მსახურისა სარწმუ-
ნოებისად და მხოლოდსა და ჭეშმარიტისა ღმრთისა მსახურებითი თა-
ყუანისცემა; მრავალთა და სიცრუვით მოპოვნებულთა ღმერთთა
წილ ღმრთივ-შუენიერებით ასწავეს; და საკერძოთა მათ წილ ტა-

ძართ და ბომონთა, სიმრავლენი ეკლესი[V]ათა და საკურთხეველ-
თანი აღუმართნეს ღმერთსა, ყოვლით კერძო ქუეყანისათ.

და სიძულილი სოფლისად და მტერობად ქორცთა რწმუნებით
ასწავეს მათ, რომელთა-იგი ღმრთად შეერაცხა სოფელი და ქორ-
ციელთა გემოთა მძლავრებისადა შონად მიეცნეს თავნი; და განცო-
ფებული იგი სიბრძნე ელლენებრისა სიჩქარისა ვიეთისამე, სიმარ-
ცივითა ღმრთივ-შავლულისა მათდა სიბრძნისათა, რომლისათვს
იგი პავლე კ პასრობდეს ათინელნი, ყოვლად სიბრძნით მხილე-
იგი პავლე კ პასრობდეს ათინელნი, ყოვლად სიბრძნით მხილე-
იგი შლაპართ-მწერლობითი კელოვნებანი.

და დიღისა კლიმინტოს მიერ დასხნეს კანონი საეკ-
ლესიონი, რიცხვთ რომელიც დასხნეს ათინელნი.

რომელთაგანი ერთი, პირველ-წოდებული ანდრია, ძმად თა-
ვისა მოციქულთავსა პეტრე სი, ვიდრე ჩუენდმდეცა მოწია და
ქადაგა საცხორებელი ქადაგებად სახარებისად ყოველსა ქუეყანისა
საქართველოსასა; და ურიცხუნი სიმრავლენი ერთანი განაშორნა
საცოტოსაგან მრჩხბლ ეშმაკეულებისა; და ერთისა ღმრთისა და
ქრისტეს მისისა თანარსით მათთ სულთაურთ რწმუნებით თა-
ყუანისცემა ასწავა; დალათუ უმრავლესმან ერმან ქართლისამან
სიმრავლესა შინა ქამისასა დაივიწყა ქადაგებად იგი მოციქულისად.
და საცოტოსავე მიმართ კერპთავსა მიაქცია.

ამათისა ქადაგებისა ნაყოფად აღმოეცნეს ყოვლით კერძო
ყოვლისა სოფლისათ სიმრავლენი ღუაწლისა დამდებელისა ქრის-
ტეს სიკუდილსა მიმსგავსებულთა წმიდათა მოწამეთანი; ვინათეგან
სამანი, მცირედთა სხუათა თანა, ვიდრე მეფედ ქადაგებადმდე დი-
დისა კოსტანტინესა შორის გარდაჯდეს წელიწადნი, რომელი-იგი
პირველად ქრისტიანე იქმნა მეფეთა შორის და თვით მოციქულ და
ქადაგ საცხორებელისა ქადაგებისა, და ნათელსა თავისუფლებისასა
მიმფენელ ქრისტეანეთა² ღმრთივ-შუენიერისა მოქალაქობისა.

ამისთავე უკუე უამოა სრულიად მომხედნა ჩუენცა³ აღმოსა-
ვალმან მაღლით და დეღაკაცისა ვისმე მიერ ტყუექმნულისა, რო-
მელსა-იგი ნუნად კაპბადუელიდ აქა საღმე პოვნილ[240]ნიცა
ქადაგებენ⁴ წიგნი საეკლესიოთა მოთხოვნათანი; სარწმუნოებისა
მიმართ თვისისა მიიზიდა ყოველი საცხებად ყოვლისა ქართველთა ნა-
თესავისად, საკვრველთ-მოქმედებითა ნიშებშემოსილთა სასწაულ-
თათა; რაჟამს იგი ქართველთა მეფე მან მირიან, მე-

¹ მიღებული B..

² წმიდათა — A. ³ ჩუენითა A. ⁴ ჩაგებეს A.

ფეთა შორის დიდისა კოსტანტინეს სა მივლინებითა და
მისგან გამოთხოვთა მეფობისა თვისისა, ქალაქიდ მცხეთად შთამოიყ-
ვანა ეგსტატი დიდი — საყდრის მპყრობელი ანტიოქელთა
ეკლესიისაც.

და წმიდათა მიერ ქელთა მისთა ნათელ-იღო მან და ყოველმან
ერმან ქართლისამან, და თვი პატრიაქთა შორის სახელგანთქმულმან
ევსტატი ქელითა თვისითა შთადვა საფუძველი მაშინ საღმე მცხეთას
აღშენებულისა ეკლესიისაც, რომელიცა ფრიადისა, თანა გულსმოდ-
გინებისა გიანასრულეს რად მათ განწმედაც იგი, და ქელთდასხმულ
ყო მას შინა მათოვს ეპისკოპოსი-კათოლიკოსი.

ამან საუკუნოდ ქსენებულმან მეფე მან კოსტანტინე
შეკრიბა პირველი და მსოფლიოდ წმიდად კრებად ნიკეას
სამას აორვამეტთა წმიდათა მამათაც, რომელთა დასხნეს კანონი რი-
ცხვთ ოცნი;¹ რომლისა პირველად ქმნილ იყვნეს² სხუნიცა აღგი-
ლობითნი კრებანი; პირველი ანკვრიას, რომელსა დაესხნეს კა-
ნონი აუდაოთხნი; მეორე ნეოკესარიას, დამსხმელი კანონ-
თა აოთოხმეტთაც.

ხოლო შემდგომად დიდისა მის და მსოფლიოსა კრებისა სხუ-
ნიცა იქმნეს აღგილობითნი კრებანი, ვითარ-იგი ღანგრისაც,
რომლისა კანონი არიან ოც; და კუალად ანტიოქიისაც, დამსხ-
მელი კანონთა ოცდასუთთა; მამათანა ღაორდიკისაც³, ფრი-
გისაცაც, და კანონი მისნი — ოცდაერთნი.

ამათსა შემდგომად მეორე წმიდად და მსოფლიოდ კრე-
ბად — კოსტანტინოპოლის, ასერგასისთა წმიდათა მამა-
თაც, რომელთა კანონი არიან რიცხვთ შვდ.

მერმე მესამე — ეფესოსა⁴ წმიდად და მსოფლიოდ
კრებად, მცირისა თევზდოსის მეფისა⁵ მიერ შეკრებუ-
ლი, რომელმან დასხნა კანონი რვანი.

მეოთხე — ხალკიდონს, ექუსას ოცდათთა წმიდათა
მამათა მსოფლიოდ კრებად, კეთილად მსახურისა მორკიანე
მეფისა მიერ შემოკრებული და განმაწესებელი კანონთა რი-
ცხვთ^[V] ოცდარვათაც.

მერმე — აღგილობითი კრებად კართაგენისაც, და კანონ-
ი მისნი ას ოცდათრვამეტნი⁶.

¹ რიცხვთ ოცნი] მოციქულთანი A. ² იუნენ A. ³ ლაუდიკისაც A. ⁴ ~ ეფე-
სოსაც მესამე B. ⁵ მეფის]—B. ⁶ ოცდათორმეტნი B.

ხოლო მეექულთე მან წმიდამან და მსოფლიომან კოსტანტი-
ნოპოლის შეკრებულმან კრებამან მცირედ იზრუნა საეკლე-
სიონთა კანონთა განწესებისათვს.

არმედ მეექულთე მან წმიდამან და მსოფლიომან კრებამან
იუსტინიანეს ზე, კეთილად მსახურისა მეფისა, გუმბადისა შინა
სამეუფოსა პალატისასა შეკრებულმან, აღავსო დაკლებული მისი,
რამეთუ დასხნა კანონი რიცხვთ ას და ორნი.

კუალად ნიკიისა მეორემან წმიდამან კრებამან დასხნა კა-
ნონი ათრეგამეტნი.

ამისსა შემდგომად არიან სხუნიცა ორნი მასვე სამეუფოსა ქა-
ლაქისა ეკლესიასა შინა წმიდათა და ყოველად ქებულთა მოციქულ-
ლაქისა შეკრებულნი კრებანი, რომელთა განუჩენიან კანონი, რიცხვთ
ათშვდმეტნი.

ხოლო წმიდასა და მეშვდესა წმიდათა ხატთათვს შეკრე-
ბულსა მსოფლიოსა კრებამან განუწესებიან კანონი, რიცხვთ
სამნი ოდენ.

ამათა წმიდათა კრებათა მიერ განჩინებულთა კანონთა თანა
არიან სხუნიცა თითოეულთა მამათა მიერ განწესებულნი და თანა
აღრაცხულნი¹ კანონი:

დ ჰ ნ ჰ ს ი თ ს ა ლ ე ჭ ს ა ნ დ რ ე ლ მთავარ-ეპისკოპოსისა
კანონი თხხნი;

პ ე ტ რ ე ა ლ ე ჭ ს ა ნ დ რ ი ე ლ თ ა მღდელ-მთავრისა და
მოწამისა კანონი ათხუთმეტნი;

გ რ ი გ რ ლ ი ეპისკოპოსისა ნეოკესარიელისა საკვა-
ველთ-მოქმედისა ეპისტოლე კანონიანი;

დ ი ღ ი ს კანონი თოხმეოცდასუთნი;

მისივე ეპისტოლე კანონიანი, დიოდორეს მიმართ;

მისივე ეპისტოლე კანონიანი, გრიგოლის მიმართ ხუცისა;

მისივე ეპისტოლე კანონიანი, ხორეპისკოპოსთა მიმართ;

მისივე ეპისტოლე კანონიანი მის ქუეშეთა ეპისკოპოსთა მი-
მართ;

მისივე, ამ ფილოჭეს მიმართ სულისა წმიდასათვს მიწერილ-
თა მათ თავთავან;

გ რ ი გ რ ლ ი ნ თ ს ე ლ ი ს ა კანონი რვანი;

ტ ი მ თ თ ე ა ლ ე ჭ ს ა ნ დ რ ი ე ლ ი ს ა კანონი ათხუთმეტნი;

ფ ი ლ ი ღ ი ს ა ლ ე ჭ ს ა ნ დ რ ი ე ლ ი ს ა კანონი²; ღმრთის
გამოცხადებისათვს თქუმულისაგან;

¹ აღრიცხულნი A. ² კანონი—A.

მისნივე სხუანი კანონი ათწი;

მისივე ეპისტოლე, აფიგიონის მიმართ ეპისკოპოსისა;
მისივე ეპისტოლე, აგათონის მიმართ ეპისკოპოსისა;
მისივე ეპისტოლე, მინახს მიმართ ეპისკოპოსისა;

[241] კ 3 რ ი ლ ე ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ი ე ლ თ ა მთავარ-ეპისკოპო-
სისა კანონი შვდნი, გენადი წმიდისა პატრიარქისა ქოს-
ტინტინე პოლელისა და მისთანა წმიდისა კრებისა ეპისტო-
ლე, მიტროპოლიტთა მიმართ გარემოთა სამთავროთადა.

ესე არიან შეკრებანი წმიდათა და საექლესიოთა კანონთანი, და-
ბეჭდულნი და დამარხულნი, თვინიერ ყოვლისა შემატებისა და მოქ-
ლებისა, და ამათი მეცნიერებად და შედგომად და მტკიცედ ბყრობად
უქმს ყოველთა წინამდღუართა ქრისტეანობითისა მაღიდებლობისა-
თა: მღდელთ-მთავართა, და მღვდელთა, და დიაკონთა, და ჩუენ შო-
რის მოძღვრად სახელდებულთა მათცა მონაზონთა, და ერთბამად
ყოველსა საესებასა მართლმადიდებელთა ეკლესიისასა.

ხოლო ჩუენ ესე ამისთვის მოვიქსენენით, რათა პირველითგან
პირი სიტყვსა ჩუენისა განვჭმარტოთ.

ვინათებან დაბადა ღმერთმან დასაბამსა ხატებად და მსგავსე-
ბად თვისსა კაცი, ვითარცა პირველ ვიტყოდეთ, რათა მის მიერ, ვი-
თარცა საზოგადოებასა საკრელისა მიერ, ხილულთა და უხილავთად-
სა, თავსა თვისსა შეაერთნეს ყოველნი საცნაურნი და გრძნობადნი
დაბადებულნი სათნებით რაც, საკუთარ ექმნას იგი შემოქმედსა
თვისსა.

ხოლო იგი ეგევითარისა მის მაღლთა სიმღიდრისაგან განში-
შულდა ცოთმისა მიერ და განდგომილთა და რისხვეულთა მონათა
მონებად მოატყუა თავსა, არამედ არა სახიერმანცა დამბადებელმან
მისმან, რამეთუ ვითარმცა თავს-იდვა უგულებელსყოფა ესოდენი-
სა ქელთა მისთა საქმისა, რომელ არს კაცი.

არამედ უხრწელსა შინა საშოსა ყოვლად წმიდისა ღმრთის
შშობელისა და მარადის ქალწულისასა არლარა პირველისაებრ იჭვსა
მაღლით, არამედ გუამოვნებით შეაერთა იგი თავსა თვისსა და ზესთა
ბუნებისა განაღმრთო მის მიერ მიღებული იგი და მისთანა ერთ-
გუამქმნილი კაცი.

და რომელი-იგი იყო პირმშობ ყოვლისა აგებულისა, თავს
იდვა პირმშობ მრავალთა ძმათა შორის ყოფა, რამთა სახელისა მი-
სისა მიმართ წოდებულნი და მაღლით ძმად მისსა აღსარებულნი,

რომელი-იგი ყრმათაცა ეზიარა კორცითა და სისხლითა და გუამად
ერთისა მის ყოველთა [V]თავისა გამოჩინებულნი, მუნ აღმიყვანენს
კუალად განჯორციელებითა თვისითა, სადა იგი თვთ არს თავი სასო-
ბისა ჩუენისა; და თანა-მოქალაქე მყვნეს წმიდათა და სახლეულ
ღმრთისა, და სამკვდრებელად მისსა გამომაჩინენს სულითა, რავამს
თავისა მიმართ შემოკრბეს² თითოეულებად³ ასოთა განყოფილები-
სად და თბისა მიმართ გარდაინივთოს ვითარებად ყოვლისა აღსუა-
რულისა.

ვინახცა ამისთვის მოგუეცნეს პირველიდ ბუნებითი და მერმე და-
წერილი სჯული; ამისთვის იქმნა განკაცებად ღმრთისა; ამისთვის
ქალწულისაგან შობად, ბაგად, წარგრაგნად, ანგელოზნი მაღიდებელ-
ნი, ვარსკულავისა სრბად, მოგუთა ძღუნის-მომრთუმელობად, წინა-
დაცუეთად, ნათლის-ღებად, ზეცით წმებად, განცდად, ქოლვად ჩუ-
ენთვს და ვნებანი უვნებელისანი, განცემად, შემსჭვალვად, დაფილვად,
აღდგომად, აღსლვად ზეცად; ამისთვის — ქადაგებანი მოციქულთანი,
სისხლნი მოწმეთანი, სწავლანი მოძღუართანი, ოფლნი ღირსთა მა-
მათანი, გულს-მოდგინებანი კეთილად მსახურთა და მორწმუნეთა
მეფეთანი, წადიერებანი ღმრთის-მოყუარეთა მთავართანი, კაღნიე-
რებანი ღმრთის-სახისა მღდელთ-მთავრობისა რწმუნებულთანი, წი-
ნამბრძოლისა თვისისა თანა სიმწნით თანა-მბრძოლებანი მღდელთა და
სამღდელთანი, ცოდვისა მიმართ სიმწნით წინაგანწყობანი, ნიკთ-
თაგან განშიშულებულისა მონაზონთა დასისანი და მათთანა ერთქმ-
ბანი ქრისტეს მოყუარისა ერისანი.

ამისთვის იქმნეს ქრისტეს-მოყუარეთა და ღმრთივ-დაცულთა
შეფეთა მიერ უამად-უამადნი კრებანი, ღმრთის-მოყუარეთა ეპისკო-
პოსთა და ღმრთისა სათხო-ყოფილთა მამათანი, რამთა საქმეთა მიერ
განსრულებულითა სარწმუნოებითა შეაერთნეს ღმერთსა ქრისტეა-
ნენი.

რომელთასა კეთილად ებაძვა შურსა ჩუენიცა ესე გვრგვნოსანი,
მრჩობლ-მარჯუენე და შეყუარებული, გვრგვნი თავისად და სასურ-
ველი ქე და ვით⁴; რომელი-ესე ერთბამად მწეცა არს და ბრძენ,
მართალ და წმიდა, იგივე მყუდროცა და მშვდ, სახიერ და ტქბილ,
მოწყალე და ძრულებენებელ და მისგავსებულ სახიერებასა [242]
ღმრთისასა, რომელი აღმოუბრყინვებს მზესა კეთილთა და ბო-
როტთა, და ზრდის ყოველთა წმითა სწორებით.

¹ აღიყვანენეს B. ² შემოკრებეს A. ³ თვითოეულებად B. ⁴ ღრთს A.

8. ქართული სამართლის ქელები, ტ. III

ესე ვინახოთგან გარეშეთა ბრძოლათა შინა წინადაუდგრომელობით უბრძოლელ¹ და გარეშისა სახისა ქმნულებითა სხუათა კაცთა-გან შესწორებად შეუძლებელ იყო, რამეთუ კეთილ დიდ არს ვითარ-ცა გმირი, შუენიერ არს ვითარცა სიძე, ბრწყინვალე არს ვითარცა ცისკარი, ნაყოფიერ არს კეთილთა მიერ ვითარცა აღმოსავალი, ყუა-ცისკარი, ნაყოფიერ არს კეთილთა მიერ ვითარცა სამოთხე ღმრთისად, არა ვილოვან წარმატებათა მიერ ვითარცა სამოთხე ღმრთისად, არა თავს-იდვა, რახთა არა უმეტეს მოლუაწე იქმნეს განბრწყინვებად შინაგანთაცა სიკეთეთა სულისათა; ვინახოთგან იგინი წარმდინარ, ხო-ლო ესენი დაუსრულებელობასა თანა ღმრთისასა-თანა დაუსრულე-ბელ არიან.

ამისთვე შემოკრიბა² კრებად ღმრთის-მოყუარეთა ეპისკოპოსთა, პატიოსანთა მღლელთა და ღირსთა დიაკონთად, ქრისტეს-მოყუარეთა მონაზონთა, ღაყუდებულთა და მეუღაბნეთად, სანახებთა ქართლისათა, მახლობელად ორთა საეპისკოპოსოთა რუისა და ურბნისისა ას^{*}; გარნა არა თუ უბიწოდებასა ქართველთა სარწმუნოებისასა ბიწი რაღებ შეცხებოდა, ნუ ხყოფინ ესე, არა გიც-რუვნეთ შენ, სიწმიდით უშობელო ჩუენო კათოლიკე ეკლესიათ, არცა განგცეთ შენ, სიქაღულო ჩუენო მართლმადიდებლობაო, რომლისა არცა განმცემელ ქმნილ ვართ, ვინათვან შემეცნებასა შენსა ღირს ქმნილ³ ვართ, მოწამე არს ჰეშმარიტებად; არამედ სხუათა საკლესითა და სამღლელოთა, და საქრისტიანოთა ძიებათათვს, რომელთა თავ, და წინამძღვარ, და პირწმიდისა მის კრებისა იყო, ღმრთისა მიმართისა საკუთრებისა-თანა სიმჟღლითაცა სულისადთა შიშგავსებული მოს ესი, და მსგავსად დიდისა სამოელის ადგინა მლოცველი ერისად და მცხებელი მაღლით სრულყოფადთად წინა მლოცველი ერისად და მცხებელი მაღლით სრულყოფადთად იო ვანე — ყოვლად ღირსი მთავარეპისკოპოსი, კათოლიკოსი მის ეს** და ყოვლისა საქართველოსა დიდი მამათ-მთავარი, და მის თანა სიმრავლე პირველ კენებულთა მათ სავსებისად.

[କବିତା ପରୀକ୍ଷାଟିମାତ୍ର]

[ულიორს ეპისკოპოსთა განკუეთა მღდელობისაგან]

[V] 1***. და პირებულად ეპისკოპოსნი ვინმე ვერ-ღირსებით შე-
მოსრულნი პატივსა მღდელთ-მთავრობისასა და ულიტსნი ქრისტეს,

¹ თუ 2 შემოქმედა A. ³ გენილ A. ⁴ სამოელისა AB.

* მარჯვენა კიდეზე გასწორივ მხედლულიდ: „რუის და ურისის კოება დაცილ მეტისგან“.

*** გილვარი მარჯვენა კიდეზე მხედ რულად: „ერთი თოვანე ამ კრების ძოქმები“.

*** ხელნაწერში ტექსტი მუხლებად დაყოფილი არ არის.

Հորչելուս մուտքային մակարդակում գործությունը կազմում է մոտավոր 100-150 մ առավելագույն հաստություն:

ხოლო არა კრულ ვყვენით და არცა შევაჩუქებით, ხუ იყოფის,
არამედ ლიტონთა ერისკაცთა!-თანა ზიარებად ფლობილ ვყვენით,
უკუეთუ ოდენ ამიერითგან მმარხველ იყვნენ სიწმიდისა.

და ნაცვალად მათდა სხუანი დავადგიხეხით, ორილისა ცაცეკვა
განცა და საქმეთაგან აქუნდა წამებად და კეთილდა განეშუარონეს
ჭორუნი დამორჩილებად სულისა.

[Հանդիսացնելու սամլուց ըլութա եղանակակեմուս]

2. ამას-თანა სულ-მოკლებადცა ქელთ-დასხმათა, ვითარცა უწევ
სულ და უკანონოდ, დაგდებსენით*.

და განვიწევსთ, რათა ამიტობითან არღარა-ვინ? იყალროს ქძხაღ
თვინიერ ვითარ-იგი განვიწევს კანონი³: რამეთუ ეპისკოპოსი თცდა
ათხევთმეტისა წლისად, მღდელი ოცდათისა წლისად, დიაკონი თც
დახუთისა წლისად და წიგნის მყითხველი რვისა წლისად ჰელ
ასახულ იქმნებოდინ.

ამას თანა სხუაიცა უწევსოდ⁴ წესი ქელთ-დასხმათა და დაქსნა
განვაჩინეთ: ვითარმდა მასვე და ერთსა დღესა ქელნი დაესხნეს ვის
მე წიგნის-მკითხველად, კერძო-დიაკონად, დიაკონად და მღდელად
ანუ თუ ეპისკოპოსადცა. რომელი-ესე უქუეოუ იქმნას-და სად
ამიერითგან, ქელთ-დამსხმელი და ქელთ-დასხმული ერთბამა
განიკუთხენ მღდელობისაგან, რამეთუ პირველად წიგნის-მკითხვე
ლიდ და კერძო-დიაკონად ოდენ ჭერ-არს ქელთ-დასხმად, და ორისა
ვე ამისა ერთსა დღესა შესაძლებელ არს ქმნად და მერმე დიაკო
ნად; და ვითარცა დაყვნეს დღენი დიაკონობასა შინა და ჰმისახურ
მღდელთა არა შცირედთა დღეთა, მერმელა მოიყვანონ მღდელობა

ზოლო უკუეთუ ეპისკოპოსობად მომავალზე იყოს, შედგონა
შვერთა დღეთა [243] ეკამის-წირვისა მოიყვანონ ქელთ-დასხმად ეპი-

¹ ერისაცთა] კაცთა B. ² ორდავინ B. ³ კნონი B. ⁴ უწესოი]—B. ⁵ ვი
არს] ჭრ არ არს B. ⁶ მომავალი B. ⁷ დღეთ]—მერმედა მოიყვანინ მღვეღ
⁸ აგმან-ტირგისა] შირვისა A.

— ೨೦೮ —

* გასტროიდ მარცხენა

აქ იკითხეთ და ასე შენით წესი“.

კოპოსობისა. და ამას ვიტყვათ მათთვეს, რომელთა საჭიროა რახმე მიზეზი ასწრაფებდეს¹, ხოლო რომელთა არცა ერთი-რად აქუნდეს სათანადოო ვიზეზი მასწრაფებელად², მათ წელიწადი და წელიწადნი დაყვნენ თვთოეულსა ხარისხსა შინა და უფროდს-ლა დიაკონიბისასა, ვინამრთგან თვინიერ დიაკონთა სიმრავლისა, ვერად მიიღებს შუენიერებასა საეკლესიოთა წესთაგანი. ამისთვეს ვამცნებთ ყოველთა ეპისკოპოსთა, რახთა უფროდს-ლა დიაკონთა განმრავლებისთვეს მოღუაწერ იყვნენ ეკლესითა შინა მთთა.

ხოლო მონაზონთა, რომელი მღდელობად და ეპისკოპოსობად მომავალ იყვნენ, პირველიად სრულიად მონაზუნად³ დიდითა სქემით უბრაანებთ განსრულებასა, და ეგრეთო მღდელობად მოსლვასა.

3. ხოლო წესი ქელთ-დასხმადთა სრულებისა ეგრეთ იღესრულებდე, ვითარცა ახალთა შინა კურთხევათა ნეტარებით მოქსენებულისა მამისა გიორგი მთაწმი დ ელისათა დაწერილ არს. ეგრეთვე — კურთხევად ეკლესისად, და დამყარებად საკურთხევლისა, და წმიდა-ყოფად ღმერთ-მყოფელისა მიპრონისად, ეგრეთ სრულ იქმნებოდედ, ვითარცა მუნ-შინა მოქსენებულ არს.

4. ხოლო ქრისტიანთვე^{*} და საფამისა, რომელსა მიიღებენ ქელთ-დამსხმელი, ქელთდასხმადთაგან, ზემოთვანისა წმიდათა მოციქულთა და მამათა მოცემისაგან, განჩინებად ვიკადრებთ ჩუენია, რათა მოისპოს⁴ ეგვითარი-იგი ეკლესისაგან და ალიკოცოს მღდელობისაგან, მაკურთხეველისა თვისისა თინა, რომლისა შმად ამიერითგან ნუღარამცა-ვის უკადრების, რათა არა-იგიცა შევსძინოთ, ვითარმედ შეიჩუნენის ვითარცა სცმინტ მოგვ პეტრე მოციქულისაგან და ნუმცა მიიღებენ რახთურთით ნუ-რა-რას. ნუ ღდეს: ნუცა პირველ ქელთ-დასხმისა, ნუცა თვთ მას ქელთ-დასხმასა შინა, ნუცა შემდგომად ქელთ-დასხმისა, ნუცა ქრისმასა, ნუცა ძლუენსა, ნუცა ევლოგიასა, ნუცა კათოლიკოსი ეპისკოპოსთაგან, გინა ხუცეს-დიაკონთა და ხორებისკოპოსთა⁵, ნუცა ეპისკოპოსნი დიაკონთაგან და მღდელთა და ხორებისკოპოსთა, ნუცა [V] რათ სხუათა სამღდელოდსა და-სისაგანთა ანუ რომელთავე საეკლესიოთა მნეთაგან.

[განწევება ხამლდელო სამკაულთა ხმარებისა]

5. მერმეცა სამღდელოთა ჭურჭელთა და ღმრთისადა შეწირულთა სიწმიდეთათვეს, რომელ არიან: ბარბამ-ფეშუემ, სამწერო-ბელი და ყოველივე ეკლესიათადა შეწირული და ერთგზის ღმრთი-

¹ ასწრაფობდეს A. ² მასწრაფობელად A. ³ მონაზონად B. ⁴ მოისპოს A. ⁵ სიმონ B. ⁶ გინა... ხერებისკოპოსთა]—B.

* გასწვრივ მარჯვენ კიდეზე მხედრულად: „ვაი ქრისმა კურთხევისა“.

სადა მიცემული, ოქროო, ვეცხლი, თუალი, მარგალიტი, ჭიქად, სტავრია, ნაქსოვი, სინი, რვალი, რკინად, ძელი, კეცი, ქვად, ამას განვაწესებთ შედეგომითა წმიდათა კანონთავთა, რახთა არა-ვის ჭელეშითოს ჭმარებად მისა არა-ჩად, არცა ტყუუთა საქსრად, დაღათუ ცუდადცა და უქმრად მდებარე იყვნენ და ფერქითა დასათრგუნველად¹ ისხნენ ეკლესიასა შინა და საჭურჭლესა ვისა.

ხოლო უკეთუ ვინმე იყადროს ამათგანისა რახსაცა გარეგნით მის ეკლესიასა, და თვნიერ მისა ვითარ-ივი განწესებულ იყოს, და ვითარ სახედცა სამსახურად ეკლესიისა², ანუ საკურთხეველისა შექმნილ იყოს, სხუად რაღცა ჭმარებად, მოელოდედ აქა უკუება ბაბილონ ელ თა მეფისა ბალტასარის და ანანიაჭა და საპფირადს სახელისა; ხოლო მუნ-ცეცხლსა საუკუნესა, განმზადებულსა ეშმაკთათვეს³ და ანგელოსთა მისთათვეს.

[განწევება გვრგვნთა კურთხევისად]

6. ამასთანა ესეცა მოვიქსენეთ, ვითარმედ თვნიერ ეკლესიისა და საკურთხეველისა არცა ნათლის-ცემად შესაძლებელ არს. არცა გვრგვნთა კურთხევად, არცა მონაზუნისა ეპისტოლითა გინა სქემითა კურთხევად, და არცა მონაზონისა ხუცესა გვრგვნთა კურთხევად⁴ ჭელ-ეშიფების, არცა ერისვანისა მღდელსა მონაზონისა კურთხევად.

ხოლო შემდგომად გვრგვნთა კურთხევისა პირველთა და მეორეთა ცოლ-ქმართა წმიდათა სახდუმლოთა ზიარებად უქმს მას ღლესა, რომელსა იყუროთხნენ უეჭულებად, არა თუ გარდარულობითა რახთმე⁵ ბილწებითა შებრალულ იყვნენ, დალათუ უზიარებლობითაცა განკანონებულ იყვნენ. და მერმე აღსრულებად კანონისა უზიარებლობისა მათისასა.

ხოლო მეორ[244]ეთა გვრგვნთა მაკურთხეველი ხუცესი სამხობად ნუ მიგალს მათ თანა, ნუცამცა მეორეთა ცოლ-ქმართა პირველი გვრგვნი ეკურთხევიან.

ხოლო სხუებრ და არა ესრეთ მოქმედი ამითი ხუცესი უკუებანებულისა, ხოლო ერისვაცი უზიარებლობისა თანამდებ იყოს.

7. კუალად ამასცა განვასაზღვრებთ, რახთა ამიერითგან არღარა ეპურაზეონდინ გვრგვნი⁶ ჩჩლოთა ქალ-უმათა, არამედ უკუეთუ საჭირო გვრგვნი A.

¹ დასთრგოხელად A. ² ეპისტოლის A. ³ ეშმაკისათვეს B. ⁴ რახთამე A. ⁵ გვრგვნი A. ⁶ გასწვრივ მარცენა კიდეზე მხედრულად: გვირგვინთ კურთხევასა პირველსა და მეორესა ზიარება ჟერ არს“.

როდ რაღმე იყოს, მშობელთა მათთა¹ დიად დაუწინდნენ იგინი² ურ-
თიერთას, და რაეკამს ჰასაკად მოვიდენ ოჩნივე, მაშინ იქორწინნენ.

და ქლი ათორმეტისა წლისისა უმცროვისი ნუმცა შეყოფილ არს
ქორწინებით მეუღლისადა. ხოლო ამის განჩინებისა დამქსნელი, თა-
ნამდებ იყავნ ზემოკსენებულისა მის განჩინებისა.

[განწესება. ქორებისკოპოზისა]

8. კათოლიკოსისა და ეპისკოპოსთაგან ხორებისკოპოსი სჯუ-
ლისა და საღმრთოთა წიგნთა მეტნიერი გამოირჩეოდედ³ მღდელი
ანუ დიაკონი და შიშითა ღმრთისამთა ემცნებოდედ მას უბიწოდ და-
ცვად ყოველთავე საქრისტეანოთა წესთა, რახთა არა რაც მათგანი
განსცეს ქრისტიანობისათვის, არცა რაც განყიდოს ვეცხლად, ვითარცა იუდა
უფალი; რახთა არა შიშთვილიცა მისი დამქვდროს.

[განწესება მოძლუართა]

9. შემდგომად ამათსა ამისიცა სათანადოდ ვპგონეთ მოქსენე-
ბად, ვინათეთან მოძლუად წოდებულთა მათ მონაზონთად ფრიადი
და აღურიცხუველი არს სიმრავლე, და ერთსა მონასტერსა შინა
ზუთნი და თნი, მრავალგზის ოცნიცა და ოცდათნი იპოებიან, დი-
დი თუ იყოს მონასტერი და მრავლისა შფოთისა და განხეთქილები-
სა მიზეზსა შემოიღებს სიმრავლე მათი, ამისთვის განვაჩინებთ, რახ-
თა ამიერითაგან დაცხრეს ესევითარი ესე უწესოებად.

და პირველად ამას განვასალზვრებთ, რახთა უმღდელოსა არა
ქელ-ეწითებოდის განმკითხველობად სულთა, არა თუ ეპისკოპოსი
იყოს, ანუ მღდელი, ანუ დიაკონი, რამეთუ პირველად შეკრვისა და
განქსნისა ჭელ[VI]მწითებასა უქმს ქონებად, და ეგრეთ-ლა განკითხვი-
სა სულთავსა ჭელ-ყოფად; ამას თანა, რახთა დიდთა მონასტერთა
შინა ორ-ორი, ხოლო⁴ მცირეთა⁵ შინა თითოე ხოლო ქმა იყოს მო-
ღუარი.

და უკუეთუ ვინმე ამას განჩინებასა გარდაპხდეს, უეჭუელად
ესმეს მას, ვითარმედ ხოლო ქდომისაგანთა მათ და ურჩთა ჭეშმარი-
ტებისათა და მორჩილთა სიცრუდასათა რისხვად და გულის-შყრომად,
ჭირი და იწროებად და შემდგომი.

¹ მათ A. ² იგი A. ³ გამოირჩევოდედ B. ⁴ ხოლო] და B. ⁵ მცირათა A.

[სამოქალაქო და სოფლიო წესი არა ჭერ-არს მონასტერთა შინა]

10. წესი იგი, რომელსა კრებულთა დასხმად უწესენ, ნულარამ-
ცა კადრებულ არს ქმნად ამიერითგან, ნუცა მონასტერთა შინა შექ-
მნად სავაჭროთა ერის კრებათა, ნუცამცა-რად სხუად სამოქალაქო
და სოფლიო წესი ქმნილ არს მონასტერთა შინა ოდესცა, რახთა არა
სალოცველთა მათ ადგილთა ქუაბ-ავაზეკთა შექმნითა, სულთაცა
თქუენთა საფარდულები საღმრთოსა სიტყვისა მიერ დაიქცეს, ვი-
თარცა მეკერმეთა მათ¹ ტაბლები, და წმიდათა მამათა და კრებათა
მიერ განკარნებისა თანამდებ იქმნეთ.

[განწესება უამინ-წირვისა]

11. ხოლო ურთსა საკურთხეველსა და მასვე და ერთსა წინადა-
გებასა ზედა წმიდისა შესაწირავისასა მრავალთა სულთათვს მრა-
ვალთა მღდელთა მიერ ქმნად წმიდისა უამის-წირვისად უწესო
და განგდებულ, რომელი-ეს ნულარამცა სადა ქმნილ არს.

უფროსისად თავად საკურთხეველსა ზედა დიდისა ეკლესიისასა,
საეპისკოპოსოსესა გინა მონასტრისისა, ერთისა არავისოთვს წეს-არს
უამის წირვად არაოდეს, არცა ცოცხლისა, არცა მიცვალებულისა-
თვს*, თვნიერ აღაპთა და სულისა საქსენებელად განჩინებულთა
დღეთამსა, არამედ მის ეკლესიისა მაშენებელთა და შემომწირ-
ველთა.

და ერთბამად ყოველთა სულთა² ჭრისტეანეთა ცოცხალთა და
მიცვალებულთათვს ჭერ-არს უამის-წირვად, ხოლო ერთისა კაცისა-
თვს, ანუ ერთისა სულისათვს ეგზტერთა სადმე შინა, ანუ შტოთა
ეკლესიისათა ჭერ-არს თითოეულისა ხუცისაგან უამის-წირვად.

[მწვალებელთა და წარმართოთათვს]

12. რომელნბცა ღმრთის მაგნებელობითისა მის წვალებისაგან
[245] ხახცართავსა, რომელ არან სომეხნი, მართალსა და უზაკუ-
ველსა სარწმუნოებასა მოუკდებოდინ, და წმიდასა კათოლიკე მპ-
ლესიასა შეერთებოდინ, და ბიწსა მას წვალებასა ერთ-ბუნებინთა,
და ერთისა ნებისა და ერთისა მოქმედებისა ღმრთებისაგან და კა-
ცებისა შეზავებულისა, და არცა საღმრთოსა, არცა კაცობრივისა,
არამედ შერეულისა რასმე და უცხოსა, ჭრისტეს, ჭეშმარიტისა
ღმრთისა ჩუენისა, ზედა სიჩურით მეტყუელთასა შეაჩუნებდენ.

¹ მათ] მიერ A. ² სულთა]—A.

* გასწვრივ მარცხენა კიდეშე მნელზეა: „წირვას რიგი მიცვალებულთა
და ცოცხალთა“.

ესრეთ განვაწესებთ მათთვის, რათა სრულიად ნათელ-სცემდენ,
ვითარცა წარმართსა, ვინაოთგან სხუათაცა დიდთა ეკლესიათა ვპჰო-
ებთ მოქმედად ამისა, ვითარ იგი არს საპატრიაქო საყდარი ანტიო-
ქიისად, და ყოველნი მიმდგომნი მისნი ეკლესიანი ყოვლისა აღმო-
სავალისანი.

13. კუალად განვაწესებთ, რათა არცა მართლმადიდებელი მა-
მაკაცი მწვალებელსა გინა წარმართსა დედაკაცსა, ანუ დედაკაცი მა-
მაკაცსა შეეუღლენენ. ვინაოთგან ყოველი მართლმადიდებელი ტაძა-
რი არს ღმრთისად, დამკუპრებულისა მის მიერ სულისა მისისა
ჩეუნ შორის; ხოლო ყოველი ბოროტად მადიდებელი, ანუ ყოვლად
არა-მადიდებელი¹ ტაძარი არს ეშმაქისად*; ხოლო ვითარმედ არცა
ერთი ზიარებად არს ტაძრისა ღმრთისად კერპთა თანა, ვითარ-იგი
ბეჭლისად ნათლისა თანა — მოწამე არს საღმრთოდ მოციქული.
ხოლო რომელმან ამიერითგან იყადროს-და ქმნად ამათი, განი-
კანონოს იგი პირველ თქუმშულითა მით კანონითა.

[გვ.გვ. გვ. კიდეს-კიდე კურთხევისათვე]

14. ვინაოთგან ესეცა უწესოებად მრავალთა მიერ აღსრულებუ-
ლად გუესმა, უფროსსად დიდთა ვიეთმე და წარჩინებულთა და არა
ლიტონად კაცთაგან ქმნილად, რომელ არს კიდეს-კიდე და არა ერთ-
გან კურთხევად გვრგვნად ქორწინებით ერთ-ქორც ქმნადთა მეუღ-
ლოთად, ვითარ-იგი ჰყოფენ უსჯულოებით დედაკაცისასა უკუ-
სხვსა ვისმე უცხოსა მამაკაცისა თანა კურთხევისა; ხოლო მამაკაცი-
სასა მამაკაცისავე სხვსა თანა, რომლისასა რამეცა იყო სხუად² უუწე-
სოესი და უსაცინელესი; ანუ არა ყოვლითურთ მსგავს არსა, მარ-
კიონის მწვალებელთა მიერ მეუღლისა-წილ ნათლისცემასა ცო-
[V]ცხალისასა! რამეთუ ესე ერთაგან კურთხეულნი მამაკაცი და³ დე-
დაკაცი ნუუკუე⁴ შეირაცხენენ ნახევარ-მემრუშედ ცოლ-ქმრად, ვი-
ნაოთგან სხვსა იქსენების სახელი, და სხუად წარმოდგომილ არს
მუნ; ხოლო ორთა მათ ერთაგან კურთხეულთა მამაკაცთათვს რაც ვინ
მოიგონოს სახელი, გარნა თუ ვინმე ვრცელითა სიცილითა განბას-
როს ესევითარი ესე სჯულისა, და კეთილისა წესიერებისა ჩუენისა.
და კაცობრივისა ქცევისა, და ჩუეულებისა გარეგანი უსჯულოებად.
რომლისათვს ამას განვასაზღვრებთ: რომელნიცა მოქმედე ეს-
რეთ კურთხეულნი ყოფილ არიან და გარდასრულ არიან, იგინი შენ-

¹ არმადიდებელი B. ² სხუად—B. ³ და—B. ⁴ ნუუკუე+და B.

* მარკენა კიდეზე გასწრივ მხედრულად: „სომეხთ ამბავს მოგახსენებს“.

დობილ არიან უმეცრებისათვს; ხოლო უკუეთუ აწ საღმე იპოვნენ
ვინმე ეგვითარნი¹, იგინი სჯულიერად ცოლ-ქმრად ნუმცა შერა-
ცხილ არიან.

ამიერითგან კულა ნულარამცა ვისგანმცა² კადრებულ არს ქმნად
ამისი. და უკუეთუ იქმნას სადა, ოთხნი იგი კურთხეულნი და ორნი
მაკურთხეველნი მათნი ხუცესნი, — ექუსნივე განიკანონენენ³.

[განჩინება სოდომური ცოდვისათვს]

15. მერმეცა ღმრთის-მოძაგებულისა მის და ღმრთის-განმამწა-
რებელისა, ცოდვათა-უბილწესისა სხაგელებისა სოდომელთასია,
რომლისად არა უწყით⁴, თუ ვითარ შეეთვსა იგი უბადრუქსა ამას
ნათესავსა და სრულიად განაშორნა და უცხო-ყვნა ღმრთისაგან,
ციეთანაცა პოა თავისა მისაღრეცელი.

ამას განვასაზღვრებთ სიტყვა ღმრთისათვა და სამოციქულო-
თა ქმითა⁵ და მამობრივითა განჩინებითა: დაღათუ მრავალგზის
ქმნილ არიან მრავალთა ნათესავთა მიერ მრავალნი და რიცხვსა მძღვ-
ნი ცოდვანი, ვითარ იგი: მტერობანი, შურნა, სიძულილნი, კაცის-
კლვანი, მრუშებანი, ცრუ-ფიცებანი და უქუანასესქნელი და თავი
ყოველთა ბოროტთად — კერპთ-მსახურებად, და თაყუანისცემისა
შეცვალებად დამბადებელისაგან⁶ დაბადებულთა მიმართ. გარნა,
არცა-ერთისა მათგანისათვს აღძრულ არს აღძრუველი იგი, ვითარცა
თვით იტყოდა აბრა ჰამის მიმართ, ვითარმედ ღალადებად სო-
დომისა და გომორისად⁷ ჩოიწია ჩემდა და გარდამოვჭედ ხილვად⁸,
უკუეთუ ღალადებისაებრ მათისა არიან საქმენი [246] მათნი; რომ-
ლისა შემდგომად იხილეთ თუ რაც იქმნების, და თუ ვითარ ნივთნი
ესე სამსახუროდ კაცთათვს დაბადებულნი ღმრთისაგან, წინაუკუმო-
ბუნებისა თვისია, შესცვალებენ ბუნებითსა ძალსა თვისსა, და უცხო-
ესა ცოდვისა აღსაწოცელად უცხოსა მოიპოებენ მოქმედებასა.

რამეთუ მარადის აღმართ მოძრავი და სუბუქი ბუნებად ეთე-
რისა ცეცხლისად, ვითარცა ზრქელი რამე და მძიმე, დაღმართ
ჰყოფს დამოდინებასა და, სახედ მძაფრისა წვმისა, საშინელებით
მჩქეფროსა ღრეულებული წუნწუბასა¹⁰ თანა, მრისხანედ განსაღევნე-
ლად უკეთურთა მათ სიბილწეთა მრავლითა კაცთა.

¹ ვინმე ეგვითარნი] ესევითარნი ვინმე B. ² ვისგანმცა] ვისგან B. ³ განიკა-
ნონენ A. ⁴ უწყი B. ⁵ კ-თა A. ⁶ სიძულილ B. ⁷ დამბადებისაგან A. ⁸ გარისად
B. ⁹ მჩუმუროს B. ¹⁰ წუნწუბასა A.

* შრ. შესაქმეთა 19, 27—28.

ხოლო წულილი და თხელი უფერული ბუნებად ჰაერისაა, მიზე-
ზი ცხველთა ომოშვინისა და სიცოცხლისა, სიზრქედ აღმური-
სა! ქშირისა, და ფერად კელით საძიებელისა ბნელისად, და შემაშ-
თობელად კუამლად, სასწაულად რისხვისად, შესცვალებს თავსა
თვესა მათ ზედა.

ამათ თანა ქუეყანა, მყარი და მტკიცე და მტკრთველი სიმძი-
მესა მას ზედა მდებარეთა გუამთასა, ვერდარა იტკრთავს სიმედვრე-
სა ბილწებათა მათთასა, არამედ პირველად შესძრავს საფუძველთა
თვესთა და სიღრმით იატყათა თვესთავთ აღმომდუღარე, ჰაერად აღ-
მოიხუამს² სიღრმეთა საფუძველისა მათისა სიმტკიცეთასა; და მიწად
გარდამოიხუამს სიმაღლეთა გოდოლ-ტაძრებისა მათისა სიმაგრე-
თასა.

მერმე განაღებს ვიდრე მუნ-ჟამაღმდე განუღებელსა პირსა და
თანად-ქალაქებითურთ და სახლებით შთანთქამს³ არღარა კაცებსა,
არამედ დამწურებსა რასმე ძუალებსა, და ოდესმე ყოფილთა კაცთა
საწყალობელსა ნეშტებსა.

ხოლო წყალი იგიცა უცხოდ იხილვების შეცვალებულად მათ-
თვე და არღარა საშუალებად და საჯმრად, არამედ, სხუათა ნივთთა-
გან დაშთომილისა ნეშტისა მათისა ალსაჭირელად პირსა ზედა მა-
თეულისა ქუეყანისა, უფრომსა საფლავ მათდა ქმნილისა ჭოჯოხე-
თისა, იხილვების მოღინებულად, [V]ეგოდენ შეცვალებული სხუათა
წყალთაგან ბუნებითა, რაოდენ⁴ იგინი სხუათა კაცთა ჰმატდეს⁵ ბილ-
შებისა გარდარეულებითა.

ამან უსჯულოებამან ასურასტანელთა იგი უმრავლესთა ნაწილ-
თა ქუეყანისათა დამპყრობელი მეფობად ტყუედ წარუქცია სპარსთა
და მიღთა და სრულიად ოღონძფხურა ქუეყანით საქსენებელი, არა
ხოლო მეფე და მძლავრი, არამედ კაც-ყოფისაცა მათისა.

ამან ცოდვამან დიდი იგი და ყოვლით-ერთო ყოვლისა ქუეყა-
ნისათ ქმა-განსმენილი ნათესავი სომეხთა, მეფობითურთ და მთავ-
რობით მათით, არა ოდენ დაამდაბლა და დაამწუა, არამედ სრულიად
აღიღო კაცთაგან სახელი მათი, რომელთად ვერგინ პოს დღეს ერ-
თიცა მეფე ანუ მთავარი, მქონებელი დაუმონებელისა თვეისუფლე-
ბისა, დაღთუ ყოველიცა ვინ პირი მიწისა მოიხილოს⁶.

ამან ბილწებამან სპარსთა იგი მაღალი, და მარადის ჰრომთა მე-
ფობისა მქონმა-ფულობაც, მქეცის ბუნებათა ვიეთმე კაცთა ავაზაკუ-

¹ ოღონისა B. ² ოღონდუამს A. ³ შთანთქამს AB. ⁴ რაოდენ A. ⁵ ~ჰმა-
ტებდეს სხეთა კ'ცთა B. ⁶ მომღლოს A.

რითა ზედა-მოსლვითა, მიწადმდე დამდაბლებულიყო, და ვიდრე
მოაქამდე მძლავრებისა მათისა მორჩილ ყო.

ეს არა უწყით. თუ ვინად უკეთურებით შემოეხჩნა! მოქალა-
ქობასა ქრისტეს მოსახელისაცა² ერისასა, რამეთუ რაც ზიარებად
იყო ბელიარისი ქრისტეს-თანა და, კელსა უცხო თესლთასა შიცემით
დასასრულ მასკლისა მათისა ქმნითა, ნეშტინი ოდენდა დამიტევნა ის-
რატლისანი, რომელი უკუეთუ ვეგნეთ-და მასვე უკეთურებასა ზედა,
ოც ჩემდა, დავიღუმო ძნელ-სიტყუაც, რომელი ყოველთადა ცხად
არს, დაღაცათუ ჩუენ ვჰრიდოთ.

ამისთვის ვამცნებთ ყოველსა დიღსა და მცირესა, მღიდარსა და
გლოხასა, მეფესა და მთავრსა, აზნაურსა და მღაბიორსა, მღდლთა
და უმღდელოთა, მოწესეთა და ერისკაცთა, ბერთა და ჭაბუკთა, და
შუა-კაცთა ყოველსა პატივსა და ყოველსა წესსა და ყოველსა ჰასაკ-
სა განყენებად ამის ვნებისა უფრომს-ლა საძაგლისა ბილწებისა.

და ესრეთ დაუმტიცებთ, სახელითა უფლისა ჩუენისა იეს
ქრისტესითა: ყოველმან სულმან ქრისტეანემან მართლმა[247] დიღე-
ბელმან, ამათ სიტყუათა მსმენელმან, რომელმან შემღღომად ამის
ძე გლისა წარკითხისა, არა იჯწნას ბილწისა მის სოლომურისა
ცოდვისაგნ და, არა ხოლო საქმით ქმნისა მისისა, არამედ რეცა ლა-
ლობით ფერებისა და სიტყვთ თქმისა, რათაცა სმისოთა და მისთა
დამსახველთა სიტყუათა და საქმეთაგნ, უკეცელად მოიწიოს მის
ზედა ამას უკუე საწუთოსა საშინელი რამე და ცოცხლივ ჭოჯოხე-
თად შთამჯდელი რისხვაც, მსგავსად წუნწუბასა-თანა აღრეულისად
მის სოღომელთა ცეცხლისაც.

ხოლო მუნ-იგი მიმთუალველ ექმნეს მას, რომელი ვალს წინა-
შე პირსა უფლისასა და შესწუვას გარემოს მისისა მტერთა მისთა,
ვინათგან სიყუარული კორცთად მტერობად არს ღმრთისაც. და რო-
მელმან განხერწნას ტაძარი ღმრთისაც, განხერწნეს იგიცა ღმერთმან,
და ამას თანა და ჩუენგან, უღისოთა მონათა საღმრთოსა მონებისა
ღირს-ქმნულთასა, ში ჩუენგა⁴, არღარა კურთხევაც, არამედ კდე-
მაც და მხილებაც დამგკვრის საუკუნო.

16. ხოლო ვინათგან მიზეზად ურთიერთას პატივით თაყუანის-
ცემისა ჩუენ შორის მყოფი ხატებაც ღმრთისაც აღსარებულ და ქა-
დაგებულ არს დიღთა მოძღუართა და მამათა ჩუენთაგან, ცხად არს,
ვითარებდე თაყუანის-მცემელი ხატისა ღმრთისაც ღმერთსა თაყუა-
ნის-სცემს მის მიერ, მაგინებელიცა საღმე ხატისა ღმრთისაც ღმერთ-

¹ შემოიხწნა B. ² მოსახელისა B. ³ წუნწუნბასა A. ⁴ ჩ'მდა B.

სა აგინებს უმჭულად, ვითარცა წმიდათა შორის დიდი ბასი-
ლი ესრეტდასწერს ამა.

ამისთვის განვახაზღვრებთ, რათა ესეცა ღმრთის-შემაწუხებელი
და ღმრთისა შეურაცხისმყოფელი ცოდვად სრულიად მოისპოს ყოვ-
ლისაგან ენისა და ნათესავისა ჩუენისა.

და რომელმან ამიერითგან შეაგინოს-ლა სული, გონებად და პი-
რი თვისი უსახურითა გინებითა. ზემოწერილისა ამის თანამდებ
იყოს იგიცა განკარნებისა*.

[IV] მივმად დაითოს მონაზონი არავი

ამათდა მომართ რასა იტყვ, რომელსა ჰსიბრძნის ჰმოყუარებ
შენ უფრომსად ბრწყინვალეო თუალო ყოვლისა სოფლისა მეფეთა
ერთგუამობისაა!

რომელი ეგი ჰეროვან ხარ, ვითარცა სამყაროდ ჩილულისა
სოფლისა შორის;
საჩინო, ვითარცა მზე ვარსკულავთა შორის;
ბრწყინვალე, ვითარცა ეთერი ნივთთა შორის;
ნათლის-ფერ, ვითარცა ელვად ღრუბელთა შორის;
ცისკროვან, ვითარცა ოღმოსავალი კერძოთა შორის;
ტქბილ, ვითარცა არე უამთა შორის;
ღმრთის სახე, ვითარცა სიყუარული კერძოთა შორის;
გულის სატქუმელ, ვითარცა ოქროდ მიწათა შორის;
ელვარე, ვითარცა ვაკინთი ქვათა შორის;
მაღალ, ვითარცა ფინიკი ნერგთა შორის;
შუენიერ, ვითარცა ვარდი ყუავილთა შორის;
აღმატებულ, ვითარცა სამოთხე ქუეყანისა შორის;
ძლიერ, ვითარცა ლომი მქეცია შორის;
მტკიცე, ვითარცა ანდამატი განკუუეთელთა შორის;
სახელგანთქმულ, ვითარცა ნებროთ გმირთა შორის;
ახვან, ვითარცა ისო წინა მბრძოლთა შორის;
მოშურნე, ვითარცა ფინეზ მღდელთა შორის;
მწერე, ვითარცა სამფინონო მსაჯულთა შორის;
უბრძოლელ, ვითარცა აქილლევ ელლენთა შორის;
ბრძენ, ვითარცა სოლომონ მეფეთა შორის;
მშვდლ, ვითარცა დავით ცხებულთა შორის;

შუერის-მეძიებელ, ვითარცა იოსია შარავანდედთა შორის;
უზარო, ვითარცა მაკედონელი მფლობელთა შორის;
განმადიდებელ ფლობისა, ვითარცა ავლციტოს კეისართა
შორის;

კაცომოყუარე, ვითარცა ჩემი იესუ ღმერთთა შორის;
ბუნებით ღმერთი, მაღლით ღმერთ-ქმნულთა შორის;
მჯურვალე, ვითარცა პეტრე მოწაფეთა შორის;
საყუარელ, ვითარცა იოვანე მეგობართა შორის;
მკვრცხლ, ვითარცა პავლე მოციქულთა შორის;
სახის-დასაბამ უფორმელისა ქრისტეანობისა, ვითარცა დიდი
კოსტიტინე თვალმყრინობელთა შორის;
სიმტკიცე კეთილად მსახურებისა, ვითარცა თევდოსი სკიპ-
რის მკყრობელთა შორის.

[248] სათნო უჩანან ესენი მყუდროებასა შენსა; განსუენებულ
არსა ამათ ზედა სიბოროტისა სულთა მდევნელი დავითიანი სული
შენი, რომელი ესე აწ ძღუნად მოგაროუნა შენ მწყობრმან შენთა
ამათ ნაზირევლთა სიმრავლისამან, რათა შენ მიართუნე ესენი
ღმერთსა და მოწყალე პყო ამათ მიერ წყალობის მოყუარე უფალი,
რომელ მოსწრავებით შემოკრებად უბრძანე შენ, და დიდისა ამის
და ღმრთისა სათნომსა წარმართებისა თანა შუამდგომელიდან ღმრთი-
სა მიმართ მოიგენ, ვითარცა საკუთარნი მონანი, რამთა რომელიმე
ღმრთისა სახისა მღდელთ-მთავრობისა მიერ მახლობელ ექმნებო-
დის შენთვის ღმერთსა; ხოლო რომელიმე მღდელთ-შუენიერითა
მეოხებითა შეესაკუთრებოდის დამბადებელსა; სხუასა სულთუმანი
მოაქუნდენ, სხუასა განიდნობად ცრემლითა, სხუასა ღამე-ყოველო-
ბითნი მღვდარებანი, სხუასა ქმელ-სარეცლობად, სხუასა რამთურ-
თით არარას ქონებად კეისრისასა ყოველსავე ღმრთისასა, მხოლოდ
ქორცია ოდენ და მათცა მარხვითა განლეულთა; სხუასა სიტყუად,
დაღათუ მდაბალი და უნდოო, გარნა არავე უერმოხ, არცა უმუსისე-
ლოხ მომზიდებელ ყოფად სმენისა, ამის თანა შემსგავსებულიცა ძა-
ლისად, ყოველთა ვეღრებად, ყოველთა ლიტანიობად, ყოველთა
ერთქმობად; ვითარმედ დავით კეთილად მსახურისა და ღმრთივ-
დაცვულისა მეფისა ჩუენისა მრავალმცა არიან წელიწადი.

[მოსახსრებალენი]

კეთილად მსახურისა და ღმრთივ-დაცვულისა შეფისა ჩუენისა
გიორგი მეფეზთა მეფეზისა და ყოველისა აღმოსავალისა და
დასავალისა კეისაროსისა, მრავალმცა არიან წელნი.

¹ ჟამანა ა.

* ქადაგ ედეზე ნუსა-ხუცურით: „იქ ქრისტე შეიწყალე სული ფრიდ
ცოდვილისა მონა ღმრთისა ტფილელი იოსებ“.